

ARKLIŲ IR GALVIJŲ AMŽIAUS NUSTATYMO PAGAL DANTŲ AUKŠTĮ METODŲ ĮVERTINIMAS

Snieguolė Veličkaitė¹, Giedrė Piličiauskienė¹, Linas Daugnora¹, Eglė Monastyreckienė², Juozas Kvalkauskas³

¹Anatomijos ir fiziologijos katedra, Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas;
tel. +370 37 36 19 03; el. paštas: snieguole@lva.lt

²Radiologijos klinika, Kauno medicinos universitetas, Eivenių g. 2, LT-50161 Kaunas

³Neužkrečiamųjų ligų katedra, Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, LT-47181 Kaunas;
tel. +370 36 29 29

Santrauka. Dantų dygimo laikas ir kandžių nusitrynimo laipsnis leidžia nustatyti gyvulio amžių. Vis dėlto šie amžiaus nustatymo metodai duoda pakankamai dideles paklaidas, todėl šio darbo tikslas – nustatyti arklių ir galvijų amžių pagal dantų aukštį, palyginti jį su tikroju amžiumi ir įvertinti taikytų metodų tikslumą.

Siekiant kuo tiksliau nustatyti gyvūnų amžių pagal dantų aukštį, reikia kuo tiksliau išmatuoti dantį. Kai kuriais atvejais, pvz., tiriant archeologinę medžiagą, svarbu kuo mažiau sužaloti kaulą. Todėl šiame darbe pabandėme arklių dantų aukštį išmatuoti rentgeno ir tomografo nuotraukose, t. y. nepažeidžiant žandikaulio. Padarytos 26 arklių kairės pusės apatinių žandikaulių rentgeno ir tomografo nuotraukos, kuriose išmatuoti dantys. Norint patikslinti rentgeno ir tomografo nuotraukose atliktus matavimus, krūminiai dantys buvo išimami iš žandikaulio ir jų aukštis išmatuotas slankmačiu. Pagal dantų aukščio duomenis nustatytas arklių amžius buvo statistiškai lyginamas su tikroju amžiumi. Pagal dantų aukštį taikydami M. A. Levine (1982) ir S. Sten (2004) metodikas nustatėme arklių ir galvijų amžių.

Danties aukščio vidurkių skirtumas tarp matmenų, gautų rentgeno nuotraukose ir matuojant slankmačiu, – 0,11 cm, o tarp vidurkių, matuojant dantis tomografo nuotraukoje ir slankmačiu, siekė 0,25 cm. Nustatant arklių amžių pagal dantų aukštį mažiausios paklaidos (1,3 metai) gautos matuojant slankmačiu, didžiausios (3 metai) – tomografo nuotraukose.

Galvijų grupėje vidutinis skirtumas tarp tikrojo amžiaus ir nustatyto pagal danties aukštį, buvo 1,4 metai. Vyresniems galvijams dažniausiai (72,8 proc. atvejų) buvo nustatoma mažiau, o jaunesniems – daugiau (68,4 proc. atvejų), nei iš tiesų yra, metų.

Raktažodžiai: arklys, galvijai, dantys, amžius.